

บุคลิกภาพของครูและลักษณะการสอนที่ดี Teacher Personality and Good Teaching Characteristics

จักรแก้ว นามเมือง

Chakkaew Nammuang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus
Corresponding Author, E-mail: chakkaew.mcu@thaimail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นถึงบุคลิกภาพและลักษณะการสอนของครูที่ดี บุคลิกภาพถือเป็นพฤติกรรมเฉพาะของคนแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กล่าวเฉพาะบุคลิกภาพของครู

จากผลการวิเคราะห์พบว่า 1) ด้านกาย เช่น ครูต้องแต่งตัวให้เหมาะสม กิริยามารยาทการวางตัว การใช้คำพูด อิริยาบถต่าง ๆ ต้องเรียบร้อย 2) ด้านอารมณ์ เช่น การรู้จักควบคุมอารมณ์ได้ดี มีวุฒิภาวะสูง การมีอารมณ์ขัน ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา มีความขยัน อ่อนไหว 3) ด้านสังคม เช่น การเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ การปรับตัว 4) ด้านสติปัญญา เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีไหวพริบ การช่างสังเกต รวมถึงการรู้จักประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ส่วนลักษณะการสอนที่ดี ผลการวิเคราะห์พบว่า สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การเตรียมตัวสอน ครูต้องรู้จักวิเคราะห์หลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน 2) การสอน ครูต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนให้รู้จักในชั้นปฏิบัติการจริง เชื่อมโยงเนื้อหาเก่ง ตอบสนองความต้องการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น ครูที่พึงประสงค์จึงต้องพัฒนาปรับปรุงตัวเองตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพภายนอกและภายใน รวมถึงลักษณะการสอนที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน

คำสำคัญ: บุคลิกภาพที่ดี; บุคลิกภาพครู; ลักษณะการสอนที่ดี

Abstract

This article emphasizes on the personality and teaching characteristics of a teacher. I discuss the personality is a behavior of each person which is different based on appearance, maturity, social skills, and inner qualities. For teacher personal analysis, it is found that: 1) bodily: teachers have to dress properly, be courteous, speak politely, good mannered and so on. 2) emotional: teachers should control their emotion, be matured, pleasant, responsible, on time, diligent, generous, etc. 3) social: they should have leadership qualities, good human relationships, adaptable, etc. 4) wisdom: they have to be creative, resourcefulness, observant including the seven qualities of a good man (Sappurisa Dhamma).

For good teacher characteristic analysis, it is divided into two aspects: 1) preparation of teaching: teachers have to analyze the curriculum, prepare the teachings, and arrange a conducive environment for learning, and so on; 2) teaching: they have to focus on student-centered learning, emphasize on the process of learning by doing respond to student's requirement, etc. Therefore, effective teachers always have to develop their own outer and inner personality, and improve on their teaching to suit current society.

Keywords: Good Personality; Teacher Personality; Good Teaching Characteristics

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งต้องมีการอยู่อาศัยร่วมกันเป็นครอบครัว หมู่คณะ รวมถึงการปลูกบ้านสร้างเรือนเป็นหลักแหล่งในที่เดียวกัน เมื่อมนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันจึงก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพขึ้นเพื่อสร้างอารยธรรมของตนให้อีกฝ่ายได้ชื่นชม หรือเป็นการ

ดึงดูดให้อีกฝ่ายเข้ามามีสัมพันธภาพด้วย บุคลิกภาพจึงมีความสำคัญสำหรับมนุษย์ และแต่ละคนก็มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการเลียนแบบ การเรียนรู้และการฝึกฝนมามากน้อยไม่เท่ากัน

อย่างไรก็ตาม บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และสามารถ

พัฒนาให้ดีขึ้นได้ตามเจตนารมณ์ของมนุษย์แต่ละคน โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย จำเป็นต้องสร้างบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับสังคม หน่วยงาน และวัฒนธรรมประเพณีนั้น ๆ ยกตัวอย่างกรณีครูในสถานศึกษา ที่ถือว่าเป็นผู้อบรมสั่งสอนเยาวชน ของชาติ นอกจากจะต้องมีบุคลิกภาพที่สง่างามแล้ว ยังต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นตัวอย่างของศิษย์ด้วย เพราะตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอนหลายเท่า ดังที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นตัวอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทในการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อขัดเกลาจิตใจ พระองค์มิได้ตรัสสั่งสอนเพียงอย่างเดียว แต่ทรงปฏิบัติให้เห็นผลมาก่อนแล้ว จึงนำมาแสดงต่อแก่เหล่าสาวก พุทธวิธีที่ทรงแสดงจึงเป็นการถ่ายทอดบุคลิกภาพทั้งทางกาย วาจาและจิตใจให้สาวกได้ปฏิบัติตาม พระพุทธเจ้าจึงเป็นศาสดาที่ทรงสั่งสอนทั้งหลักความจริงในการดำเนินชีวิตในโลกนี้และโลกหน้าอย่างแท้จริง พระองค์จึงเป็นบรมครูของโลกที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างด้านการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอกอย่างแท้จริง

ถึงกระนั้น การพัฒนาบุคลิกภาพของแต่ละคนก็ไม่สามารถพัฒนาได้เท่าเทียมกัน การเรียนรู้บุคลิกภาพคนอื่น แล้วนำมาปรับใช้กับ

ตนและอาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ในที่นี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ของอาชีพครู ที่ถือว่าต้องพัฒนาทั้งบุคลิกภาพของตนเองและศิษย์ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึงความหมาย และผลการวิเคราะห์บุคลิกภาพและการสอนที่ดีของครูตามลำดับไป

เนื้อเรื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

นักจิตวิทยาและนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้หลายความหมายดังต่อไปนี้

สุชา จันทน์เอม (2544: 84) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึงลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคลทั้งในด้านชีวิตส่วนตัว ในด้านกิจการงาน และในสังคมโดยทั่วไป และยังได้กล่าวถึงคำจำกัดความของบุคลิกภาพของนักจิตวิทยาเด่น ๆ ดังนี้

นักจิตวิทยาที่มองบุคลิกภาพแบบลักษณะรวมของบุคคล ได้แก่ Sanford F. H. (1970) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ กระบวนการรวมกันระหว่างลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล (รวมทั้งลักษณะทางร่างกายและจิตใจ) อย่างเป็นแบบฉบับเดียว ซึ่งแต่ละลักษณะต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และรวมกันเป็นลักษณะเฉพาะ

ประจำตัวของแต่ละบุคคล ส่วน Hilgard Ernest R. (1962) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของบุคคล และวิธีการแสดงออกทางพฤติกรรม ซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม และ Schneiders (1990) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ กระบวนการสร้างหรือการรวมคุณลักษณะทั้งด้านร่างกายและจิตใจของบุคคล ตลอดจนความสามารถ ความโน้มเอียง นิสัย อากัปกริยาของแต่ละบุคคลโดยเฉพาะ และบุคลิกภาพจะเป็นเครื่องกำหนดปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่น และเป็นผลต่อความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดล้อม วัตถุ บุคคล และวัฒนธรรมของสังคมที่เขาอาศัยอยู่

ส่วนนักจิตวิทยาที่มองในลักษณะเด่นของบุคคล ได้แก่ Morgan กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ คุณสมบัติและคุณลักษณะเด่นของบุคคล รวมทั้งการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่นเดียวกัน Murphy กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ความเด่นประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะบอกถึงความแตกต่างกับบุคคลอื่น ๆ ได้ในรูปของปริมาณและคุณภาพในลักษณะเด่นนั้น ๆ

นักวิชาการของไทยที่ให้ความหมายเกี่ยวกับบุคลิกภาพในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่

สถิต วงศ์สวรรค์ (2544: 4) กล่าวถึง บุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะโดยรวมของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะภายนอก ภายใน และปัจจัยต่าง ๆ อันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น ส่วน ฉันทนิช อัครนนท์ (ม.ป.ป.: 2) ได้แสดงทัศนะว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่หล่อหลอมให้เป็นและอยู่ในคนคนนั้น ไม่ว่าจะเป็นจุดเด่นจุดด้อยก็ตาม ซึ่งทำให้เขามีความแตกต่างจากคนอื่น ๆ จนกระทั่งไม่เหมือนกับผู้อื่นใดในโลก ซึ่ง สุรางค์ โค้วตระกูล (2545: 31) กล่าวถึง ความหมายที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยา คือ คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลแสดงออกโดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร และเกศินี สุทธาวารางกุล (2543: 146-147) บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของความรู้สึกนึกคิด และลักษณะนิสัย ซึ่งทำให้บุคคลมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

กล่าวโดยสรุป บุคลิกภาพ เป็นผลรวมของพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจที่เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลนั้น ๆ

ผลการวิเคราะห์บุคลิกภาพ ของครูที่ดี

ตามทัศนะของนิสิตหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครู
ประกอบรายวิชาจิตวิทยาความเป็นครู
ผลการวิเคราะห์สรุปได้ ดังนี้

บุคลิกภาพของครูที่ดี

บุคลิกภาพของครูที่ดี
ประกอบด้วยบุคลิกภาพ 4 ด้าน คือ
บุคลิกภาพทางกาย บุคลิกภาพทาง
อารมณ์ บุคลิกภาพทางสังคม และ
บุคลิกภาพทางสติปัญญา ดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพทางกาย

ประกอบด้วย

1.1 ด้านกายภาพ

หมายถึง ครูที่มีบุคลิกภาพด้าน
กายภาพเป็นปกติและน่าศรัทธา น่านับ
ถือ จะมีโอกาสประสบความสำเร็จใน
การอยู่ร่วมกับลูกศิษย์มากกว่าครูที่มี
บุคลิกภาพด้านกายภาพผิดปกติ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผิดปกติในทางที่
ไม่ดี ลักษณะบุคลิกภาพทางกาย ได้แก่

- 1) รูปร่างหน้าตา กิริยาอาการ ลักษณะ
ท่าทางที่สง่างาม 2) การแต่งกายที่
เหมาะสม คือ การแต่งกาย (รวมถึง
แต่งหน้าและทรงผมด้วย) ที่สะอาด
เรียบร้อย ดูดี น่านับถือ ถูกกาลเทศะ
เรียกว่า Neat and Clean
- 3) กิริยามารยาท คือ มีกิริยามารยาทที่
เรียบร้อย สุภาพอ่อนโยน นุ่มนวล
- 4) สวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับรูปร่าง

เพศ วัย และผิวพรรณ 5) มีสุขภาพ
กายที่แข็งแรง สมบูรณ์ 6) ร่างกาย
สะอาด ผิวพรรณสดใส ใบหน้าแจ่มใส
7) ยืน นั่ง เดิน ให้เรียบร้อยเหมาะสม

1.2 ด้านวาจา หมายถึง

การแสดงออกทางวาจา การพูดด้วย
น้ำเสียงที่แผ่ด้านเมตตา ปรารถนาดี
นุ่มนวล การพูดด้วยลีลาที่เหมาะสม
ไม่ช้าไม่เร็วจนเกินไป และรวมถึง
การไม่พูดน้อยหรือเงียบขรึมจนเกินไป
หรือการพูดมากจนน่ารำคาญ ได้แก่

- 1) การพูดด้วยถ้อยคำที่ถูกต้อง ชัดเจน
- 2) การพูดที่เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของ
ผู้เรียน 3) การพูดที่ถูกกาลเทศะ
- 4) การพูดที่คล่องแคล่ว ถูกอักขระและ
คำควบกล้ำ 5) การพูดที่ไพเราะ
อ่อนหวาน 6) พูดเสียงดังฟังชัด
- 7) พูดจา มีสาระ มีเหตุผล

1.3 ด้านการวางตัว ควรมี

พฤติกรรมให้เหมาะสมกับฐานะ
ตำแหน่งหน้าที่ คุณวุฒิและวัยวุฒิของ
ตน โดยมีการแสดงออกอย่างสุภาพ
และจริงใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถ
ผูกมัดน้ำใจของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด หรือ
บุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเข้ามารู้จักและ
สัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย

1.4 ด้านอิริยาบถ ควรมี

อิริยาบถในขณะสอน ขณะทำงาน
ติดต่อสัมพันธ์กับผู้เรียนและผู้อื่นให้
เหมาะสมเป็นสง่าราศี เป็นที่นิยมยก
ย่องหรือเกรงใจของคนทั่วไปไม่ว่าจะ

เป็นการนั่ง การยืน การเดิน การไหว้ การทำความเคารพ ควรมีความสำรวม เป็นต้น

2. บุคลิกภาพด้านอารมณ์

บุคลิกภาพทางอารมณ์ หมายถึง การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสม มีอารมณ์มั่นคง เสมอต้น เสมอปลาย ซึ่งจะแสดงออกให้เห็นทางสีหน้า แววตา ท่าทาง และวาจาให้ผู้เรียนได้รับรู้ได้ ประกอบด้วย 1) การควบคุมอารมณ์ได้ดี ทั้งอารมณ์ดีใจ โกรธ เศร้า หรือหงุดหงิด 2) ความสนใจผู้เรียน หมายถึง มีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้หรือถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการแสวงหาประสบการณ์ที่กว้างขวางหลากหลาย มีความสนใจในตัวผู้เรียน บทเรียน และวิธีสอน มีความเข้าใจและสนใจปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียน 3) การมีอารมณ์ขัน ไม่เคร่งเครียดจริงจังจนเกินไป 4) มีอารมณ์แจ่มใส เบิกบาน ยิ้มแย้ม และร่าเริงอยู่เสมอ 5) มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและผู้อื่น 6) มีความรับผิดชอบต่องานสูง 7) มีความซื่อสัตย์ จริงใจ 8) มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา (พรหมวิหาร 4) 9) ตรงต่อเวลา 10) มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีงาม 11) มีความมั่นใจในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง 12) มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง (อคติ) 13) มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับความคิดเห็นที่

แตกต่างกัน 14) ขยันหมั่นเพียร 15) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ 16) หนักแน่น อดทนอดกลั้น และข่มใจตนเองได้ 17) มีความกล้าแสดงออกที่เหมาะสม กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล 18) มีความสำนึกในหน้าที่การงาน

3. บุคลิกภาพด้านสังคม

บุคลิกภาพด้านสังคม เป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกให้ผู้อื่นพบเห็นได้ในสังคม การเข้าสู่สังคมจึงเป็นบทบาทอย่างหนึ่งของครู ประกอบด้วย 1) ความเป็นผู้นำ 2) ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม 3) ความเป็นระเบียบวินัย สำรวมระวังความประพฤติตนอยู่ในระเบียบแบบแผน (ประพฤติต่อเป็นแบบอย่างที่ดี) 4) สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี 5) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน 6) มีการวางตัวที่เหมาะสมในสังคม 7) มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาที่ดี 8) ความเป็นกันเองกับผู้เรียน 9) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

4. บุคลิกภาพด้านสติปัญญา

บุคลิกภาพด้านสติปัญญา หมายถึง การใช้สติปัญญาในการสอน การแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) การมีปฏิภาณไหวพริบดี 2) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

เหมาะสม 3) มีการตัดสินใจที่ดี 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) มีความรู้รอบตัวดี 6) มีความจำดี 7) เป็นคนช่างสังเกต ละเอียดรอบคอบ 8) มีความรู้ในรายวิชาที่สอนอย่างแท้จริง 9) มีความรู้ด้านวิจัย คอมพิวเตอร์ และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ 10) มีความรู้ด้านเทคนิคการสอน การวัดผลประเมินผล 11) รู้ข้อมูลข่าวสารรอบตัวและเรื่องราวในท้องถิ่น 12) สามารถถ่ายทอดความรู้ เช่น ประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ สามารถอบรมปณิสนัยผู้เรียนให้มีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัยที่ดี สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน และก้าวหน้าเทคโนโลยี สามารถพัฒนาผู้เรียนให้คิดกว้าง คิดไกล และมีวิจรรย์ญาณที่จะวิเคราะห์ข่าวสารต่าง ๆ ได้ดี เป็นต้น 13) รู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ คือ รู้หลักการอยู่ร่วมกัน รู้หน้าที่ รู้หลักความจริงของธรรมชาติ รู้ความมุ่งหมายของการกระทำอันใด รับทราบภาวะหน้าที่ ความสามารถ หรือรู้ว่าตนควรทำอะไร รู้จักประมาณตน รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร ตรงต่อเวลา รู้จักท้องถิ่น ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และรู้จักความแตกต่างของบุคคล และยอมรับความคิดเห็น 14) แสวงหาคำแนะนำ ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่ดีต่อผู้เรียน 15) ลง

มือกระทำจนกว่าจะถูกต้อง 16) ตรวจสอบความก้าวหน้าของตนเองอยู่เสมอ 17) หมั่นไตร่ตรอง คิดพิจารณาตนเองอยู่เสมอ

ผลการวิเคราะห์ลักษณะการสอนที่ดี

ตามทัศนะของนิสิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครู ประกอบรายวิชาจิตวิทยาความเป็นครู สามารถสรุปได้ ดังนี้

ลักษณะการสอนที่ดี

การสอนมีอยู่มากมายหลายวิธี อย่างไรก็ตามแนวคิดเกี่ยวกับการสอนในปัจจุบัน จะมุ่งเน้นการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครบทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยอาศัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้สอนจะต้องพัฒนาวิธีการสอนของตนเองอยู่เสมอ เพราะถ้าครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง มีวิธีการสอนที่แปลกใหม่ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากจะเรียน และสิ่งที่สำคัญก็คือ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ลักษณะการสอนที่ดี ประกอบด้วย

1. ด้านการเตรียมตัวสอน

1.1 ครูต้องวิเคราะห์หลักสูตร จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือบทเรียน มีการ

เตรียมเนื้อหา สื่อประกอบการเรียน การสอน และแบบวัดผลและ ประเมินผลที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือบทเรียน

1.2 จัดเตรียมกระบวนการ เรียนการสอน การจัดห้องเรียน การ เตรียมความรู้ ใช้ตำราประกอบการ เรียน มีทักษะในการสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหา

1.3 ผู้สอนจะต้องประพฤติ ตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีการวางตัวที่ เหมาะสม มีความมั่นใจ มีความ กระตือรือร้น และเตรียมพร้อมในการ สอนมาเป็นอย่างดี

1.4 มีความพร้อมทั้งผู้สอน ผู้เรียน และสภาพแวดล้อมทางการ เรียน

2. ด้านการสอน ประกอบ ด้วย

2.1 สอนโดยยึดผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของ ผู้เรียน ในด้าน วัย ประสบการณ์เดิม และความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็น หลัก

2.2 สร้างบรรยากาศและ เวลาที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ ทั้งในด้าน สิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน มุ่ง ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่พร้อมที่จะ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี มีการใช้ สื่อเพื่อเป็นสิ่งจูงใจในการสอน

2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มี การเรียนรู้ด้วยการกระทำให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและจำได้นาน

2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียน ด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ได้แสดง ความ คิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน สอบถามหรือแสดงความคิดเห็น ของตนเองต่อครูผู้สอนได้

2.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ คิดค้นหาสาเหตุ เหตุผล ความเป็นไป ของสิ่งที่เรียน มีส่วนร่วมในการ วางแผน การดำเนินกิจกรรม และการ ประเมินผลการเรียนการสอน

2.6 สร้างความสัมพันธ์ ของเนื้อหาและ ประสบการณ์ ที่ เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ที่ต่อเนื่องและ สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

2.7 มีการตอบสนองความ ต้องการของผู้เรียน เรียนด้วยความสุข ใจ ความสนใจ กระตือรือร้นในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ

2.8 มีวิธีการสอน ที่ หลากหลาย ไม่ยึดวิธีการสอนวิธีใดวิธี หนึ่งเป็นหลัก โดยกำหนดวิธีการสอนที่ สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ การเรียนรู้

2.9 มีกิจกรรมการสอนที่ หลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจ ผู้เรียน สนุกสนาน และตอบสนองตรงกับ ความต้องการของผู้เรียน

2.10 กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดวิเคราะห์อยู่เสมอ เช่น ฝึกใช้การสังเกต การซักถาม การทดสอบ การแสดงความคิดเรื่องต่าง ๆ การค้นหาสาเหตุ การเปรียบเทียบ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น

2.11 ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.13 ครูใช้แรงจูงใจในก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยมุ่งเน้นการจูงใจผู้เรียนทุก ๆ คน ไม่จูงใจเฉพาะคนเก่งอย่างเดียว

2.13 ครูผู้สอนต้องไม่หวงวิชา ถ่ายทอดความรู้และสิ่งใหม่ ๆ มาสอนให้แก่ผู้เรียนอยู่เสมอ

2.14 สามารถตอบคำถามปัญหาข้อข้องใจ และเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน

2.15 เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน

2.16 ต้องมีการประเมินผลตลอดเวลา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การซักถาม การทดสอบ เป็นต้น เพื่อประเมินว่าผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์

2.17 การวัดผล ควรมีการป้อนกลับ (Feed Back) และการเสริมให้การวัดผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน มีเครื่องมือวัดผลที่ดี และมียุทธธรรมในการวัดและประเมินผล

2.18 มีการวัดผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ ให้ติดต่อกัน เพื่อให้เกิดความสนใจ ตั้งใจเรียนและยังเป็นการวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนไปในตัวด้วย

สรุป

บุคลิกภาพและลักษณะการสอนถือเป็นกระจกที่สะท้อนความเป็นครูอย่างดี ครูที่มีประสิทธิภาพย่อมพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งทางด้านวิชาการความรู้และบุคลิกภาพที่เป็นความประพฤติ หลักบุคลิกภาพและลักษณะการสอนที่กล่าวมาข้างต้น หากพิจารณาดูจะพบว่า แท้จริงแล้ว ก็คือคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ทุกคนที่ต้องปฏิบัติ หากเป็นข้าราชการอาจเรียกว่า เป็นจรรยาบรรณของอาชีพตนที่ไม่ควรล่วงละเมิด นอกจากนี้ การพัฒนาบุคลิกภาพหลายข้อเป็นลักษณะของหลักธรรมทางศาสนา เนื่องจากหลักปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนส่วนใหญ่เป็นหลักจริยศาสตร์ที่ได้มาจากศาสนาหรือไม่ก็ปรัชญา โดยเฉพาะบุคลิกภาพภายในที่ต้องบ่มเพาะจากจิตใจ

อย่างไรก็ดี บุคลิกภาพรวมถึงลักษณะการสอนที่ดี ใช่ว่าจะต้องพัฒนามาจากหลักการเดิมที่มีอยู่ก่อนแล้ว การศึกษาในโลกปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางวิทยาการความรู้หลากหลาย การพัฒนาบุคลิกภาพและ

การสอน หากไม่บูรณาการกับหลักการสมัยใหม่และปรับใช้ให้ถูกกับเวลาสถานที่ และโอกาสที่เหมาะสมแล้ว บุคลิกภาพและการสอนก็ไม่อาจมีผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ได้ การประยุกต์ให้เข้ากับเงื่อนไขของ

สถานการณ์ต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญตามบุคลิกภาพและลักษณะการสอนที่มีความหลากหลายให้เลือกปฏิบัติเพื่อให้เป็นอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับปัจเจกชนนั้น ๆ

บรรณานุกรม

- เกศินี สุทธาวรางกูล, บรรณาธิการ. (2543). *อัศจรรย์จิตมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: ไรต์เตอร์ส ไตเจสท์.
- ฉันทนิช อัครนนท์. (ม.ป.ป.). *การพัฒนาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถิต วงศ์สวรรค์, รศ. (2544). *การพัฒนาบุคลิกภาพ*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น (1977).
- สุชา จันทน์เอม. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*, พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hilgard, Ernest R. (1962). *Introduction to Psychology*, 3rded. New York: Macourt, Brace & World Inc.
- Sanford F. H. & Wrightman, L. S. (1970). *Psychology*, 3rded. Belmont: Wadsworth Publishing Company.
- Schneider, B. M. (1990). *Managing Organization Behavior*. New York: John Wiley & Sons.